

Het conflict tussen snelle en langzame fietsers

Ing. A.G.C.M. Hendriks, ANWB Verkeersafdeling

Algemeen

Met het populair worden van de race/trimfietserij is de laatste jaren het conflict tussen snelle fietsers en 'gewone' fietsers actueel geworden. Met het conflict bedoelen wij de onderlinge wrijvingen en ergernissen tussen de fietsers die gericht zijn op het leveren van sportieve prestaties en de fietsers die met andere bedoelingen aan het verkeer deelnemen.

Uit de vele brieven die de ANWB over dit onderwerp ontvangt, is genoegzaam bekend dat er sprake is van een reëel probleem. Ook informatie van wegbeheerende instanties wijst in deze richting. Met ongevalsgegevens valt een en ander evenwel niet te illustreren, aangezien ongevallen tussen fietsers onderling zelden in de statistieken terechtkomen.

Zonder direct zelf met een oplossing te komen, willen wij trachten de problematiek te analyseren en toe te splitsen op die punten waar zich naar onze mening de essentie van het conflict bevindt. Wij willen eveneens diegenen die op enigerlei wijze ervaring hebben met oplossingen voor dit probleem oproepen hun mening kenbaar te maken. Hopelijk wordt zodoende voorkomen dat zich steeds een discussie ontwikkelt over niet ter zake doende aspecten of oplossingen die hun falen elders al hebben bewezen.

Anderzijds lijkt het ons goed om hoopgevende oplossingen meer bekendheid te geven zodat die navolging kunnen krijgen of anderen inspireren tot nieuwe ideeën.

Overwegingen

Tot de race/trimfietsers zijn de fietsers te rekenen die zich op hun fiets vooral snel voortbewegen. Meestal gaat dit gepaard met een bepaald type fiets (wat betreft uitrusting en dergelijke), maar hierin kunnen nog grote verschillen voorkomen. Soms wordt er in groepen gereden. Gewone fietsers zijn die fietsers, die niet snel fietsen (en als zodanig al van de race/trimfietsers afwijken), maar die daarbij vooral op andere zaken geconcentreerd zijn dan op het fietsen.

Wanneer de combinatie snelle fietser/gewone fietser als een probleem gevoeld wordt is het vrijwel altijd de gewone fietser die met klachten komt. De volgende opmerkingen worden dan geuit:

- de race/trimfietsers rijden zonder licht, reflector, bel, etc.

- race/trimfietsers zijn aggressief, drukken je van het fietspad en passeren je rakelings.

Bij de behandeling van de problematiek moet het volgende in beschouwing worden genomen:

- De gebreken in de uitrusting zijn niet wezenlijk van invloed op de (potentiële) conflicten tussen race/trimfietsers en gewone fietsers;
- Permanente politiecontrole is ook op dit vlak niet haalbaar;
- Scheiding tussen race/trimfietsers en gewone fietsers is alleen wenselijk en zinvol als er ook verschillende regels gelden, die logisch zijn, aantrekkelijk voor de verkeersdeelnemer en controleerbaar door de politie;
- Iedere fietser kan snel of langzaam rijden (het zijn relatieve begrippen);
- Wil men op bepaalde plaatsen de fietsers langzaam laten rijden, dan moet dat door infrastructurele maatregelen worden verwezenlijkt. (Vergelijk maatregelen tegen te snel rijdende auto's.);
- Infrastructurele belemmeringen voor de race/trimfietsers vormen ook een (onbedoelde) belemmering voor gewone fietsers;
- Race/trimfietsers rijden zonder veel geluid te maken. Dit is een essentieel verschil met bromfietsen en/of auto's die immers ook sneller rijden dan gewone fietsers en vaak van dezelfde infrastructuur gebruik moeten maken.

Nadere definiëring van het probleem

De problemen doen zich met name voor:

- op paden van een zodanige breedte, dat inhalen nog maar net mogelijk is;
- waar het voor race/trimfietsers aantrekkelijk is om te fietsen, dat wil zeggen op routes zonder veel verstoringen wat betreft verkeerslichten, kruispunten, druk verkeer, etc.;
- op doorgaande fietsroutes, waarop zich woon-werk fietsverkeer bevindt en dan vooral op éénzijdige tweerichting fietspaden;
- waar voetgangers, race/trimfietsers en gewone fietsers van hetzelfde pad gebruikmaken.

Wanneer de belemmeringen voor de race/trimfietser voldoende groot worden (stadsverkeer), vermindert zijn snelheid en wordt het snelheidsverschil met de gewone fietsers acceptabel. Aangezien die routes, vanwege deze kenmerken,

voor de race/trimfietsers niet erg aantrekkelijk zijn, doen zich in de stedelijke omgeving de problemen tussen race/trimfietsers en gewone fietsers niet voor. Het kenmerkende gedrag van de race/trimfietsers blijft dan immers achterwege.

Goed beschouwd is het probleem terug te brengen tot het snelheidsverschil tussen de race/trimfietser en de gewone fietser dat zich uit in inhaalmanoeuvres. Wanneer de ruimte voor beide soorten fietsverkeer en eventuele voetgangers te krap is, wordt de situatie door alle betrokkenen als hinderlijk ervaren. De snelle fietser echter heeft het meeste overzicht over de zaak en zal derhalve het minst schrikken.

Kortom, de onderlinge fricties uiteten en concentreren zich in de inhaalmanoeuvres. Deze zijn karakteristiek voor het probleem.

Oplossingsrichting

De oplossing van het probleem zal zich moeten richten op de inhaalmanoeuvre. Wanneer de race/trimfietsers van de gewone fietsers gescheiden moeten worden ter voorkoming van potentiële conflicten, kan men proberen de inhaalmanoeuvre onmogelijk te maken over gedeelten van het fietspad. Daarmee gaat de aantrekkelijkheid van de route voor de race/trimfietser verloren. De rijsnelheid wordt dan teruggebracht tot die van de gewone fietser.

De nadelen zijn echter niet gering:

- wanneer race/trimfietsers niet kunnen inhalen is dat ook voor gewone fietsers onmogelijk. Iedereen rijdt dan de snelheid van de langzaamste fietser;
- de paden worden wel erg smal, hetgeen voor de individuele fietser die op de omgeving is georiënteerd tot onaangenaam kleine zijdelingse uitwijkmogelijkheden kan leiden;
- het risico bestaat dat snellere fietsers toch zullen proberen in te halen, hetgeen tot nog gevaarlijker situaties leidt dan die wij met de maatregel proberen te voorkomen.

Wanneer de inhaalmanoeuvre zelf gestroomlijnd moet worden valt te denken aan een advies aan de race/trimfietsers een belsein te geven. Uit reacties van andere fietsers die ons deze problematiek voorlegden blijkt dat ook het geven van belseinen door achteropkomende snelle fietsers niet tot de gewenste duidelijkheid leidt. Verder schrikten van de bel of ervaart men dit als agressief gedrag. Van de andere kant menen snelle fietsers aan het belsein het recht te ontnemen om snel te kunnen passeren.

Wij moeten derhalve concluderen dat de mogelijkheden ter oplossing van dit probleem nog volstrekt onvoldoende zijn. Wellicht kan een discussie in de vakwereld nieuwe ideeën opleveren.